

VU MF MOKYMO SI VISĄ GYVENIMĄ PROGRAMOS
“INDIVIDUALIOS PSICHODINAMINĖS PSICHOTERAPIJOS KURSAS (IPTK)”
ETIKOS KODEKSAS

I. ĮVADAS

- 1.1. Šio Etikos kodekso reguliavimo objektas – Individualios psichodinaminės psichoterapijos mokymo kurso (IPTK) dėstytojų, klausytojų ir pacientų (klientų) tarpusavio santykiai, besiklostantys individualiosios psichodinaminės psichoterapijos mokymo ir praktikos proceso metu.
- 1.2. Šio Etikos kodekso paskirtis:
  - 1.2.1. apibrėžti vertybes, kuriomis grįstinas IPTK dėstytojų ir klausytojų tarpusavio elgesio ir IPTK klausytojų bei pacientų tarpusavio elgesys individualiosios psichodinaminės psichoterapijos mokymo ir praktikos proceso metu;
  - 1.2.2. apibrėžti IPTK dėstytojų ir klausytojų atsakomybę už elgesio, neatitinkančio šiame Kodekse apibrėžtų ir visuotinai pripažintų žmogiškų vertybių, pažeidimus;
  - 1.2.3. apibrėžti atsakomybę už Vilniaus Universiteto Medicinos fakulteto nenuosekliųjų studijų mokymo kurso „Individuali psichodinaminė psichoterapija“ studijų reglamente įtvirtintų procedūrų pažeidimus.
- 1.3. Šio Etikos kodekso tikslas:
  - 1.3.1. apsaugoti IPTK dalyvių interesus dėstytojų ir klausytojų tarpusavio santykiuose bei klausytojų ir pacientų tarpusavio santykiuose bei tvarkant paciento paslaptį sudarančią informaciją, gautą (pateiktą) mokymo ir praktikos procesų metu,
  - 1.3.2. apsaugoti klausytojus nuo jų akademinėms interesams pažeidimo įgyvendinant Vilniaus Universiteto Medicinos fakulteto nenuosekliųjų studijų įvadinio kurso „Individuali psichodinaminė psichoterapija“ studijų reglamente (toliau – Studijų reglamentas) įtvirtintas procedūras.
- 1.4. Skundus dėl IPTK dėstytojų ir klausytojų padarytų profesinės ir akademinės etikos bei procedūrų pažeidimų nagrinėja ir sprendimus priima IPTK Etikos ir procedūrų komisija šio Etikos kodekso V dalyje nustatyta tvarka.

II. BENDRIEJI ETIKOS PRINCIPAI

- 2.1. IPPK dėstytojai ir klausytojai laikosi šių etikos principų:
  - 2.1.1. pagarbos kiekvieno žmogaus orumui;
  - 2.1.2. pagarbos kiekvieno žmogaus skirtybėms (nediskriminavimo);
  - 2.1.3. pagarbos privatumui ir konfidencialumui.
- 2.2. Pagarbos kiekvieno žmogaus orumui principo laikymasis reiškia, kad dėstytojai ir klausytojai tarpusavio santykiuose privalo išklausti kito asmens nuomonės ir siekti bendravimo darnos.

- 2.3. Pagarbos kiekvieno žmogaus skirtybėms (nediskriminavimo) principo laikymasis reiškia, kad amžius, lytis, lytinė orientacija, negalia, išvaizda, rasė ar etninė priklausomybė, tautybė, religija ar įsitikinimai, šeimos padėtis, darbo pobūdis negali būti klausytojo akademinio vertinimo kriterijai.
- 2.4. Pagarbos privatumui ir konfidencialumo principo laikymasis reiškia, kad dėstytojai ir klausytojai tarpusavio santykiuose privalo elgtis diskretiškai ir be asmens sutikimo neviešinti su juo susijusios privačios informacijos.

III. DĚSTYTOJO ETIKOS NORMOS

- 3.1. Dėstytojas privalo vengti neakademinio pobūdžio tarpusavio įsipareigojimų klausytojams ir pacientams, taip pat interesų konfliktą galinčių sukelti situacijų, pavyzdžiui, kai dėstytojas yra klausytojo šeimos narys, artimas draugas, giminaitis, verslo partneris, kitaip (ne vien dėstytojo ir klausytojo santykiais) su klausytoju susijęs asmuo.
- 3.2. Dėstytojai atsako už su pacientais dirbančių klausytojų tinkamą praktikos lygį jų kompetencijos ribose, o kylant pavojui, kad klausytojo veiksmai gali tapti žalingi pacientui (pavyzdžiui, dėl klausytojo asmeninių ar emocinių sunkumų, ligos, medikamentų, alkoholio vartojimo ar kitų priežasčių), imtis visų reikalingų priemonių pacientui apsaugoti.
- 3.3. Dėstytojas neviešina konfidencialios informacijos apie klausytoją:
  - 3.3.1. nesant specialaus pagrindo (klausytojo sutikimo, teisinio pagrindo, naudos klausytojui arba numatomos žalos kitiems IPTK dalyviams), neatskleidžia informacijos apie klausytojo akademinis įvertinimus ar nuobaudas tretiesiems asmenims;
  - 3.3.2. nenaudoja privataus pobūdžio informacijos apie klausytoją kaip mokymo ar tyrimo medžiagos be klausytojo sutikimo;
  - 3.3.3. užtikrina, kad pastabos ir komentarai apie klausytojo rašto darbą, nepateiktą viešam gynimui, nebūtų prieinami kitiems klausytojams ir tretiesiems asmenims.
- 3.4. Jokia informacija apie buvusius ar dabartinius klausytojus ar jų darbą negali būti teikiama trečiajai pusei, išskyrus atvejus, kai:
  - 3.4.1. klausytojų profesinė kompetencija aptariama profesiniuose IPTK dėstytojų susirinkimuose;
  - 3.4.2. klausytojo veiksmai kelia grėsmę jo pacientams/klientams, kolegoms ar dėstytojams;
  - 3.4.3. Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka to reikalauja arba įpareigoja pateikti teisėsaugos institucijos ar teismai;
  - 3.4.4. klausytojo veiksmai pažeidžia profesinės etikos reikalavimus;
- 3.5. Visais atvejais klausytojas privalo būti informuojamas apie numatomą konfidencialios informacijos atskleidimą tretiesiems asmenims.
- 3.6. Finansinis, seksualinis, emocinis išnaudojimas ar bet koks kitas piknaudžiavimas dėstytojo vaidmeniu yra nesuderinamas su pagarbos kiekvieno žmogaus orumui principu.
- 3.7. Tarpusavio santykius IPTK dėstytojai grindžia atviru viešu pasitikėjimu, skaidrumu, pagarba kitų IPTK dėstytojų autoritetui, darbo stiliui, pasiektiems rezultatams.

- 3.8. Dėstytojai privalo būti lojalūs IPTK, nepiktnaudžiaudami kurso jiems suteiktais įgaliojimais, bei asmeninei ar kitų mokymo programų naudai nenaudodami savo pareigų.
- 3.9. Bet kuris IPTK dėstytojas, pastebėjęs kito dėstytojo asmeninius sunkumus, galinčius pakenkti jo profesinei veiklai, klausytojams ar tretiesiems asmenims, turėtų atkreipti sunkumus patiriančio dėstytojo dėmesį, kad pastarasis sunkumus išspręstų pats, o situacijai nesikeičiant, apie tai pranešti IPTK Etikos ir procedūrų komisijai.

IV. KLAUSYTOJO ETIKOS NORMOS

- 4.1. Klausytojas privalo vengti neakademinių pobūdžio tarpusavio įsipareigojimų dėstytojams ir pacientams, taip pat interesų konfliktą galinčių sukelti situacijų, pavyzdžiui, kai klausytojas yra kito klausytojo ar paciento šeimos narys, artimas draugas, giminaitis, verslo partneris, kitaip (ne vien klausytojų santykiais ar klausytojo ir paciento santykiais) su klausytoju (pacientu) susijęs asmuo.
- 4.2. Klausytojai atsako už savo kompetencijos, finansines, fizinės bei psichologinės sveikatos ar kitokias galimybes pradėti ir/ar tęsti studijas.
- 4.3. Klausytojai privalo teisingai informuoti savo klientus apie savo kompetenciją teikti individualią psichodinaminę psichoterapinę pagalbą.
- 4.4. Klausytojai privalo atsižvelgti į savo kompetenciją, teikdami paslaugas klientams/pacientams, ir nesiimti individualiosios psichodinaminės psichoterapijos paslaugos teikimo be profesinės priežiūros, jei to neleidžia jo kompetencijos lygis.
- 4.5. Jeigu dėl klausytojo asmeninių ar emocinių sunkumų, ligos, medikamentų, alkoholio vartojimo ar kitų priežasčių klausytojas neturi galimybių pradėti ar tęsti studijų ar dėl to klausytojo veiksmai gali tapti žalingi pacientui, klausytojas privalo sustabdyti studijas ir praktikos atlikimą.
- 4.6. Klausytojas neviešina konfidencialios informacijos apie pacientą nesant specialaus pagrindo (paciento sutikimo, teisinio pagrindo, naudos pacientui arba numatomos žalos kitiems asmenims).
- 4.7. Klausytojas informaciją apie pacientą mokymo ar tyrimo procese privalo naudoti taip, kad nebūtų atskleista paciento tapatybė.
- 4.8. Klausytojas privalo tinkamai naudotis mokymo kurso vardu santykiuose su aplinkiniais.
- 4.9. Klausytojai savo darbe gerbia klientų/pacientų vertybes bei atsisako bet kokio jų finansinio, seksualinio, emocinio ar bet kokio kito išnaudojimo.

V. SKUNDŲ NAGRINĖJIMO TVARKA

- 5.1. Etikos kodekso pažeidimus ir visus dėl to teikiamus skundus nagrinėja IPTK Etikos ir procedūrų komisija (toliau – Etikos komisija).
- 5.2. Etikos komisiją sudaro penki nariai, iš kurių du deleguoja dėstytojų susirinkimas, du – klausytojai, vieną – IPTK Mokymo komitetas iš asmenų, kurie yra psichoterapeutai, tačiau nėra IPTK dėstytojai. Etikos komisija renkama kiekvienų mokslo metų pirmąjį mokymo savaitgalį ir veikia iki naujos komisijos išrinkimo. Etikos komisijos pirmininką komisija išsirenka susirinkime pirmojo mokymo savaitgalio metu.

- 5.3. Į Etikos komisiją gali kreiptis IPTK Mokymo komitetas, dėstytojai ar klausytojai.
- 5.4. Etikos komisija skundą privalo išnagrinėti per vieną mėnesį ir raštu pateikti atsakymą suinteresuotoms šalims bei IPTK Mokymo komitetui. Svarstyme dalyvauja tik Etikos komisijos nariai, kurie esant reikalui, į posėdžius gali kviesti suinteresuotus asmenis.
- 5.5. Etikos komisijos sprendimai priimami paprasta balsų dauguma, Komisijos posėdis laikomas įvykusi, jei jame dalyvauja bent keturi komisijos nariai. Esant lygiams balsų pasiskirstymui, sprendimą lemia komisijos pirmininkas. Etikos komisijos posėdžiai nėra vieši.
- 5.6. Etikos komisija nagrinėja individualius ar asmenų grupės pateikiamus skundus.
- 5.7. Visi skundai ir paklausimai turi būti pateikiami raštu lietuvių kalba.
- 5.8. Skundų ar paklausimo turinyje nurodoma etinė dilema ar galimas pažeidimas.
- 5.9. Skundas turi būti pasirašytas pareiškėjo. Jame turi būti nurodyta tiek pareiškėjo (pareiškėjų grupės įgalioto pareiškėjo), tiek ir atsakovo vardas ir pavardė.
- 5.10. Anonimiški paklausimai ir paklausimai, kuriuose nenurodyta kaip susisiekti su paklausėju ar jo atstovu, nenagrinėjami.
- 5.11. Visi skundai dėl galimų etikos ir procedūrų pažeidimų perduodami Etikos komisijos pirmininkui, kuris ne vėliau kaip per 7 dienas nuo skundo gavimo teikia Etikos komisijai priimti vieną iš nurodytų sprendimų:
  - 5.11.1. priimti nagrinėti skundą be išlygų, kai minimi faktai ir aplinkybės yra Etikos kodekso ir Etikos komisijos kompetencijos sritis.
  - 5.11.2. priimti nagrinėti su išlygomis, kai turimos medžiagos nepakanka nuspręsti, ar tai yra Etikos komisijos kompetencijos sritis. Šiuo atveju būtina apibrėžti išlygų pobūdį.
- 5.12. Etikos komisijai priėmus vieną iš 5.12 p. nurodytų sprendimų, Etikos komisijos pirmininkas ne vėliau nei per dvi savaites informuoja suinteresuotas puses apie gautą skundą ir dėl jo nagrinėjimo priimtą sprendimą.
- 5.13. Pirmasis Etikos komisijos posėdis dėl skundo nagrinėjimo yra kviečiamas ne vėliau kaip per 1 mėnesį nuo skundo gavimo datos, apie tai ne vėliau kaip per 2 savaites iki posėdžio datos, raštu (įskaitant ir elektroninį paštą) informavus suinteresuotas puses.
- 5.14. Nurodytu laiku į Etikos komisijos posėdį yra kviečiamos abi suinteresuotos pusės: atsakovas bei pareiškėjas.
- 5.15. Ir atsakovą, ir pareiškėją turi teisę atstovauti kiekvieno jų įgaliotas atstovas.
- 5.16. Skundas svarstomas dalyvaujant abiems suinteresuotoms pusėms arba jų atstovams, o jiems neatvykus, kitas posėdis šaukiamas po 2 savaitių ir tuomet Etikos komisijos posėdis gali vykti šiems nedalyvaujant.
- 5.17. Etikos komisijos svarstymo proceso metu pareiškėjas ir atsakovas (arba jų atstovai) turi teisę užduoti vieni kitiems klausimus apie nagrinėjamą atvejį gauti į juos atsakymus.
- 5.18. Etikos komisija turi teisę prašyti skundo patikslinimo raštu. Tiek pareiškėjas, tiek atsakovas gali pateikti atskirus paaiškinimus raštu.
- 5.19. Atskirais atvejais pareiškėjui pageidaujant konfidencialumo ir raštu pateikus argumentus, Etikos komisijos pirmininkas gali suteikti išlygą raštu užduoti klausimus ir/ar raštu į juos atsakyti. Šis sprendimas gali būti ginčijamas

procedūrine tvarka. Galutinį sprendimą priimama Etikos komisija paprasta balsų dauguma.

- 5.20. Etikos komisija gali priimti šiuos viešai skelbiamus sprendimus:
  - 5.20.1. nagrinėjamas atvejis nepažeidžia Etikos kodekso.
  - 5.20.2. nagrinėjamu atveju sprendimas nepriimtas dėl įrodymų stokos.
  - 5.20.3. nagrinėjamas atvejis pažeidžia Etikos kodeksą.
- 5.21. Nustačius dėstytojo padarytą Etikos kodekso pažeidimą, Etikos komisija gali skirti bet kurią vieną iš nurodytų poveikio priemonių:
  - 5.21.1. įspėti dėstytoją;
  - 5.21.2. laikinai nušalinti dėstytoją nuo supervizijų, paskaitų, seminarų vedimo.
  - 5.21.3. išbraukti dėstytoją iš IPTK rekomenduojamų terapeutų ir/arba supervizorių sąrašo.
- 5.22. Sprendimas dėl siūlymo išbraukti dėstytoją iš IPTK terapeutų ir/arba supervizorių sąrašo turi būti priimtas absoliučia Etikos komisijos narių balsų dauguma.
- 5.23. Nustačius klausytojo padarytą Etikos kodekso pažeidimą, Etikos komisija gali priimti bet kurią vieną iš nurodytų sprendimų:
  - 5.23.1. įspėti klausytoją;
  - 5.23.2. pašalinti klausytoją iš IPTK studijų.

VI. ETIKOS KODEKSO GALIOJIMAS

- 6.1. Etikos kodeksas tvirtinamas IPTK Mokymo komitete, o su bet kokiais jo pakeitimais supažindinamas dėstytojų susirinkimas bei klausytojai kurso susirinkime.
- 6.2. Visais neaiškiais su etikos ir procedūrų reikalavimais susijusiais klausimais bet kuris dėstytojas ar klausytojas turi teisę kreiptis į IPTK Etikos komisiją.